

Doktori (PhD) értekezés tézisei

A hazai labdarúgó akadémiák tehetséggondozó tevékenysége

**Labdarúgó akadémisták pedagógiai fókuszú
vizsgálata fővárosi és vidéki akadémiák
összehasonlításában**

Rábai Dávid

Témavezető: Dr. Fenyő Imre

DEBRECENI EGYETEM

Humán Tudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2021

Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

A nemzetközi és a hazai szakirodalom egységes álláspontja szerint a tehetséges fiatal játékosok fejlődésének előmozdítása érdekében a futballakadémiák fontos intézménnyé alakultak az utóbbi években. A labdarúgó akadémiákat nem a sportolók szakképzési intézményeként kell tekinteni, hanem a legtehetségesebb játékosok felkutatásának lehetőségeként (Barnat et al. 2011). A szakemberek szerint a magyar labdarúgás felemelkedésének egyik lehetséges útja lehet, ha az akadémiák nemzetközi szintű játékosokat nevelnek először a hazai, majd a nemzetközi sportélet számára.

A nemzetközi és hazai szakirodalom többféle megközelítésű kutatást vonultat fel a labdarúgó akadémiák kapcsán, kiemelve ezeknek az intézményeknek tehetséggondozó tevékenységét is. A vizsgálatok részint a sportolók társadalmi környezetének és hátterének fontosságával, részint az edzőikkel való kapcsolatával, részint pedig a fiatalok lehetséges karrierútjaival foglalkoznak. Az említett vizsgálatok

azonban nem foglalkoznak a labdarúgó akadémiák regionális beágyazottságának kérdésével, miközben ezen intézmények merítési bázisa területi szempontból vélhetően jelentős változatosságot mutat. Vizsgálatunk fókuszában a vidéki és a fővárosi labdarúgó akadémisták rekrutációjának és az intézmények tehetséggondozó tevékenységének összehasonlítása áll.

A társadalmi környezet fontosságát több szerző is kiemelte (pl. Bourke 2003, Tóth és Dóczy 2017), hiszen a tehetség kibontakozásához hozzátartoznak a kedvező társadalmi és környezeti feltételek. Nesti és Sulley (2015) megfogalmazza, hogy a fiatalokkal végzett munkára hatással van a családi háttér, illetve a szülők fejlesztésben részt vállalt szerepe is. Ezáltal pedig egy-egy család hozzájárulása a gyermek karrierjének indulásához nemcsak egyénekre, hanem az intézményekre is hatással van. A tehetségfejlesztés egyik pótolhatatlan alappillére az erős családi háttér és a támogató szülők megléte a sportoló gyermek mellett.

A vidék-főváros társadalmi háttérkülönbségeit fókuszba helyezve a 2016-os Magyar Ifjúság kutatás

adatai szolgáltak számunkra kiindulópontként, mivel a falvakban élő fiataloknak és szüleiknek alacsonyabb az iskolai végzettségük, mint a fővárosi fiataloknak. A kulturális tőke tekintetében a fiatalok majd egytizede tartozott a magaskultúra-orientáltak csoportjába, s ők többnyire Budapesten éltek, az alacsonyabb kulturális tőkével rendelkező, könnyed szórakozók csoportja pedig jellemzően inkább a vidéki településeken élt (Szabó és Hires-László 2018). A szakirodalom alapján inkább a fővárosi fiatalok sportolnak többet vidéki társaiknál (Fekete és Tibori 2016).

A labdarúgó akadémiákkal kapcsolatos vizsgálatok másik része az edző-játékos kapcsolat fontosságáról értekezik. A kutatók az eredmények között megállapítják, hogy a tehetséggondozásban rendkívül fontos szerepe van az edző-sportoló bizalmi kapcsolat kialakításának, illetve az edző személyiségfejlesztő tevékenységének. A kutatások megemlítik, hogy a játékosok szerint az edzőknek jó pedagógusnak és egyben példaképnek kellene lenniük, akik képesek irányítani és oktatni őket az élet minden területén

(Harasztiné 2002, Christensen 2009, Clarke és Harwood 2014). A szakirodalmak szerint fontos még, hogy az edző és a játékos között ne csak a szakmai jellegű beszélgetések domináljanak, hanem a sportolók magánéleti problémákkal és kérdésekkel is tudjanak fordulni edzőikhez (Révész és mtsai 2013, Csáki és mtsai 2013).

A kutatások az előbb ismertetett aspektusok mellett a sportolók jövőképével és az akadémiákról való kilépés utáni lehetőségeivel is foglalkoztak. Az ezzel kapcsolatos eredmények között olvashatunk a szülők befolyásoló hatásáról, amely akár a fiatalok profi pályafutásának elérését is korlátozhatják, illetve a szülők között jelenlévő bizonytalanság tényezőjéről, mivel gyakran nem tudhatják biztosan előre, vajon ténylegesen is profi labdarúgó válik-e a gyermekükből (Harwood et al. 2010). A szakirodalomban több ország kapcsán olvashatunk jól működő programokról és karrierlehetőségekről, amelyeknek célja felkarolni a fiatal sportolókat és lehetőséget adni nekik a sportpályafutásuk kibontakoztatásának érdekében. Ezek az írások

bemutatják, hogy az egyes országokban (pl. Anglia, Írország, Hollandia) az akadémiákról kikerült fiatalokat milyen arányban foglalkoztatják és adnak számukra lehetőséget (pl. Van Hoecke et al. 2012).

A vidék-főváros különbségeinek tekintetében azt olvashattuk a szakirodalomban, hogy a vidéki fiatalok közel kétharmada választ szakiskolát továbbtanulási lehetőségként, a falvakban élő fiatalok továbbtanulási esélyei szűkösek, így a vidékiek és a fővárosiak között egyre inkább nő a lemaradás mértéke (Kovách 2012). A szakirodalom említést tesz a sportolók jövőképéről is, ebben a tekintetben a vidéki fiatalokra alapvetően inkább a negatív jövőkép jellemzőbb a vizsgálatok következtetései alapján (Bihari 2019). A külföldre menetel kapcsán inkább a vidékiek tervezik a külföldi kiutazás lehetőségét, ugyanez a helyzet a megyeszékhelyen és a kisebb városokban élők esetében is. A fiatal sportolók közel háromnegyede a pénzszerzés miatt menne külföldre, legkevésbé pedig a fővárosban élők tervezik, hogy később külföldre mennének (Tóth és Dóczi 2017).

Összességében mind a nemzetközi és mind a hazai szakirodalom kiemeli a társadalmi háttér és környezet, az edző-játékos kapcsolat és a sportolók jövőképek fontosságát a tehetségnevelésben. A kutatások következtetéseiben láthatjuk, hogy a sportolók társadalmi helyzete és a család (kiemelten a szülők) sporthoz való hozzáállása nagy befolyással bír egy-egy sportoló tehetséggondozásában. Az edző-játékos kapcsolatot illetően az edzőknek nemcsak a sportági szakképzésben, hanem a játékosok személyiségfejlesztésében is elengedhetetlen szerepük van: fontos, hogy az edzőkre ne csak a szakmai fejlesztés, hanem a személyes problémák megbeszélése esetén is számíthassanak a sportolók. A jövőkép kapcsán szintén jelentős a szülők szerepe, akik erős befolyással lehetnek a fiatalok jövőbeli elképzeléseire.

A szakirodalom álláspontjaiból kiindulva doktori disszertációnk megírásának fő célja, hogy átfogó képet kapjunk az általunk vizsgálandó labdarúgó akadémiák tehetséggondozó működésének sajátosságairól, jellegzetességeiről elsősorban nevelésszociológiai és

sportpedagógiai kérdések mentén vizsgálódva. Mivel alapsokaságnak a vidéki és a fővárosi akadémiákat tekintettük, így szeretnénk konkrét következtetéseket levonni a főváros-vidék esetleges egyezőségeiről és különbözőségeiről a fő kutatási kérdések mentén. További kutatási céljaink között szerepel megismerni a vizsgált labdarúgó akadémiák jogszabályi hátterét, az edzők és a játékosok rekrutációját és jellemzőit. Ehhez kapcsolódóan kutatásunk lényeges témaköre az akadémiák pedagógiai munkája és idevonatkozó részlegük működése, az oktatás lehetőségének megteremtése, valamint a pedagógiai programok minőségének és kidolgozottságának feltárása. Mindennek a relevanciáját erősítik a Double Pass független, belga auditáló cég idevonatkozó eredményei. A dokumentumok alapján ugyanis korántsem biztató az elének tároló kép, hiszen az eddigi átvilágítások során (2013, 2016, 2019) kapott eredményekben kirajzolódott, hogy a labdarúgó akadémiák oktatási és szociális területen számos hiányossággal küzdenek. Mindezek alapján érdemesnek tartottuk, hogy közelebbről is

megvizsgáljuk a pedagógiai funkciókat tartalmazó dokumentációt. Ennek fontosságát igazolja, hogy ezekben a speciális intézményekben nem csak a sportági szakképzés, hanem a tanulás és az oktatás is megvalósul, így nem lényegtelen, hogy miképpen tudják ellátni ezeket a feladatokat az egyes intézmények.

További célunk még az akadémiákon tanuló és fejlődő növendékek társadalmi háttérének, interakcióinak és tapasztalatainak megismerése a saját akadémiájukkal kapcsolatos elégedettségük, az edzőikkel való viszonyuk és a jövőképük tekintetében. Összességében célunk egy olyan tudományos igényű kutatás véghezvitele a magyar labdarúgó akadémiák életvilágáról, melynek eredményeit mind a neveléstudomány, mind pedig a sporttudomány hasznos produktumként használhatná a témában a következő kutatások kiinduló alapjaként.

Az alkalmazott módszerek vázolósa

A kutatásunk kvantitatív és kvalitatív módszerekből tevődik össze. Vizsgálataink során az adatfelvételt mind a hat akadémián terepmunka részeként

személyesen hajtottuk végre 2019 január-május időszakban.

A kvantitatív vizsgálatunk kapcsán az akadémisták saját fejlesztésű, papír alapú, önkitöltős kérdőíveket töltöttek ki. A kérdőívek kitöltését az edzők felügyelték, a kitöltött kérdőívek egy részének kitöltését megfigyeltük, míg a másik részét az akadémiák utólag postázták el számunkra. Az összes kérdőív összegyűjtését követően az egyes utánpótlásbázisokon gyűjtött adatokat egy adatbázisba összesítettük, majd az adatokat a meghatározott kutatási kérdések mentén elemeztük. A statisztikai elemzésekhez az SPSS 21 matematikai statisztikai programcsomag segítségével vesszük igénybe, az elemzések során a $p < 0,05$ szignifikancia-szintet tekintjük mérvadónak.

A statisztikai elemzések során többféle módszert is alkalmazunk, leggyakrabban a keresztábra-elemzést, amelynek segítségével vizsgáljuk az akadémisták rekrutációját és társadalmi helyzetét, az edzőikkel való kapcsolataik minőségét, illetve a jövőbeli aspirációit. Emellett logisztikus regressziós elemzést is alkalmazunk

az akadémisták intézményválasztását (fővárosi vagy vidéki) befolyásoló tényezők vizsgálatának kapcsán. A logisztikus regressziós elemzés során kétértékű függő változóként a vidéki és a fővárosi akadémiákat (3-3 intézmény) jelöltük meg, amelyben a 0-s értéket a vidékiekhez, 1-est a fővárosiakhoz rendeltük, referenciakategóriaként pedig a kétértékű településtípust határoztuk meg. A regressziós elemzésünk előtt minden magyarázó változót kétértékűvé kódoltunk, így jöttek létre a településtípus (0=tanya, falu; 1=városok), a tanulmányi átlag (0=4-es átlag alatti; 1=legalább 4-es átlag és afeletti), a más akadémiában való korábbi szereplés (1=igen; 2=nem), az anya és az apa legmagasabb iskolai végzettsége (0=8 általánostól gimnáziumig; 1=főiskolától tudományos fokozatig), a jövőbeli külföldi pályafutás lehetőségének megítélése (1=igen; 2=nem) és a valamelyik szülő vagy testvér sportolói múltja (1=igen, 2=nem) kétértékű változók. Az akadémisták társadalmi helyzetének vizsgálata során indexeket alakítottunk ki. Az objektív anyagi index megalkotása során kétértékűvé (0 vagy 1) alakítottuk az

objektív anyagi helyzetre vonatkozó változókat. Az index tartalmazza, hogy a labdarúgó akadémisták családja milyen anyagi javakkal rendelkezik, ezáltal képet kaphatunk arról, hogy a vidéki és a fővárosi intézmények között milyen különbségek vannak ebben a tekintetben. A kulturális tőke index megalkotása során kétértékűvé (0 vagy 1) alakítottuk a kulturális tőke fogyasztásra vonatkozó változókat, vizsgálatával meghatározható, hogy a vidéki és a fővárosi akadémisták között a kulturális szokások kapcsán milyen különbségek vannak.

A kvalitatív vizsgálatunk során dokumentumelemzést végeztünk a labdarúgó akadémiák pedagógiai programjai, illetve interjúkat vettünk fel az akadémiákon dolgozó edzők és az oktatási-és szociális részlegek vezetői között. Az edzőkhöz intézett kérdéseink között szerepeltek többek között, hogy mennyire látják tehetségeseeknek a mai fiatal futballistákat, mi jelent motivációt számukra, miért választották az akadémiai szintű labdarúgó utánpótlásképző intézményt. Megkérdeztük még, hogy meglátásaik szerint a gyerekek tudatosan készülnek-e a

professzionális futballra, mennyire saját döntésük ez és mennyire a szüleiké. Kíváncsiak voltunk, hogy észlelik-e, ha valamelyik akadémistának valamilyen problémája van, mennyire gyakori jelenség ez az edzők életében. A gyerekek szoktak-e segítségért fordulni az edzőkhöz és ha igen, akkor melyek azok a tipikus problémák, amik miatt segítséget kérnek tőlük. Az edzők kihez fordulhatnak segítségért problémájuk esetén, van-e valamilyen formalizált együttműködés az edzők és az internátusok nevelői között. Az akadémisták külföldi pályafutása kapcsán pedig érdeklődtünk, hogy véleményük szerint mennyire reális egy fiatal számára a külföldre igazolás, meglátásuk szerint megállnák-e ott a helyüket a honi akadémisták. Az edzőkhöz intézett kérdéseinket igyekeztünk úgy megalkotni, hogy azok összehasonlíthatóvá váljanak bizonyos témákban az akadémistákat érintő kérdésekkel.

Az akadémiai oktatási és szociális részlegének vezetőihez feltett kérdéseink között szerepelt, hogy mi motiválta őket az akadémiaán való munkavállalásban, megkértük őket, hogy ismertessék a saját akadémiajuk

oktatási-és szociális részlegének működését, sajátosságait, illetve jellemezzék saját pedagógiai programjaikat és nevezzék meg azokat a területeket, amelyek a leginkább fejlesztésre szorulnak a részleg működésében.

Az eredmények tézisszerű felsorolása

Az első hipotézisünk szerint a labdarúgó akadémiák az oktatást is prioritásként kezelik a sportági szakképzés mellett, ennek érdekében kooperációs kapcsolatokat létesítenek bizonyos középfokú oktatási intézményekkel. Előzetes feltevésünk még az, hogy a labdarúgó akadémiákon a pedagógiai programok szakszerűek és kidolgozottak, emellett nagy hangsúlyt fektetnek a pedagógiai részleg működésére – a hipotézisünk az eredmények ismeretében részben igazolódott.

A vizsgálatunk során feltártuk, hogy a labdarúgó akadémiákon alapvetően kiemelt figyelmet fordítanak az oktatásra (a különbségek abból adódnak, hogy nyitott vagy zárt akadémiáról van-e szó), hiszen részint a

küldtetéstudatukban is jelentős helyen szerepeltetik az ember-és személyiségformálás fontosságát, részint pedig partnerkapcsolatban állnak több oktatási intézménnyel is (vagy zárt akadémia esetében az edzőközpontban oktatják a növendékeket) annak érdekében, hogy az akadémistáik megfelelő iskolai képzést kaphassanak a sportági szakképzés mellett. Az intézmények oktatási-és szociális részlegének vezetőivel felvett interjúk vizsgálatunk eredményei között olvashattuk például, hogy figyelembe veszik a lakóhely-iskola-edzőközpont távolságot is és így igyekeznek megfelelő iskolát találni az adott növendéknek. Ezzel ellentétben a pedagógiai programok minősége kritikán alulinak bizonyult a vizsgálatot követően, hiszen mind a formai, mind pedig a tartalmi követelményektől jelentősen elmaradnak, mindemellett erős heterogenitás jellemzi őket, nincs egységesség közöttük. Emellett a pedagógiai programok elérhetősége erősen korlátozott, hiszen a hazánkban működő 19 labdarúgó akadémia közül mindösszesen 6 intézmény tette elérhetővé az ilyen jellegű dokumentumát. Az oktatási-és szociális részleg

vezetőivel felvett interjúk alapján maguk a vezetők is érzik a hiányosságokat, illetve a szakmai beszélgetőműhelyek hiányát, így gyakorlatilag minden akadémia úgy alakította ki idevonatkozó szekcióját, ahogyan azt saját berkeken belül jónak látták. Mindezt a Double Pass 2016-os és 2019-es auditjainak eredményei is kellőképpen alátámasztják, amely kapcsán éppen a kommunikáció hiányát emelték ki a belga cég szakemberei is – többek között – a részleg hiányos működését illetően.

Összességében tehát hiába van meg a kezdeményezés és létezik formálisan is az akadémiákon az oktatási-és szociális részleg, maga a terület még rengeteg hiányosságot hordoz magában, amelyet mindenképpen szükséges lenne orvosolni a jövőben.

Második hipotézisünkben megfogalmaztuk, hogy feltételezésünk szerint a fiatalok saját döntés alapján lettek akadémisták, intézményválasztásukat szignifikánsan a jövőbeli sportolói pályafutás befolyásolta, illetve többségük szüleinek vagy testvéreinek korábban szintén a labdarúgás volt a fő

sportáguk. Feltevésünk szerint a fővárosi és vidéki akadémiákon fejlődő labdarúgók eltérő társadalmi helyzetűek, az objektív és szubjektív anyagi tőke szempontjából szintén nagy különbségek vannak a vidék-főváros akadémistái között, ugyanígy a kulturális tőke esetében is. Feltevésünk szerint a vallásosság tekintetében az akadémisták összességében kevésbé tekinthetők vallásosnak, de a vidék-főváros akadémistái közül a vidékiek a vallásosabbak – ez a hipotézis részben igazolódott.

Az akadémisták majdnem teljes populációja (89 %) ugyanis saját bevallása szerint saját döntés alapján került az egyes akadémiákba, intézményválasztásukat elemzésünk alapján azonban nem a jövőbeli sportolói pályafutás befolyásolta szignifikánsan, hanem a más akadémiában való korábbi szereplés ($p=0,000$). Az eredmények alapján látható még, hogy az akadémisták többségének valamelyik szülője vagy testvére is sportolt korábban, ezen belül a legtöbben a labdarúgást űzték, a fővárosi és vidéki akadémisták között pedig szignifikáns különbség ($p=0,032$) van ebben a tekintetben, hiszen a

fővárosiak szülei vagy testvérei szignifikánsan többen sportoltak korábban, mint a vidékieknek. A vidéki és fővárosi akadémisták társadalmi háttere jelentősen nem különbözik sem a szubjektív-és objektív anyagi helyzet, sem pedig a kulturális tőke tekintetében, azonban a településtípus kapcsán fedezhetünk fel szignifikáns különbséget közöttük ($p=0,000$), hiszen míg a fővárosi akadémisták labdarúgói közül 35 %-nak, addig a vidéki intézményekbe járó gyerekek csupán alig 1 %-nak Budapest az állandó lakóhelye. Ami még szembetűnő, hogy a Központi régió akadémistáinak száma az egész ország akadémistáinak 42 %-át adják, tehát az akadémista populáció majdnem fele fővárosi akadémistákban található meg, továbbá ugyanezen régió akadémistái foglalkoztatják a legtöbb akadémistát (11,5) ezer 10-19 éves ottani populációra levetítve, így mindenképpen kérdés, hogy mennyire arányos az egyes akadémisták kijelölése országszerte. A vallásosság tekintetében látható, hogy az általunk megkérdezett akadémisták 54 %-a vagy az egyház tanítása szerinti vagy pedig a maga módján tartja magát vallásosnak, a

fővárosi és a vidéki növendékek között pedig szignifikáns ($p=0,048$) a különbség ebben a tekintetben a vidéki akadémisták javára.

A harmadik hipotézisünkhöz két feltevést is megfogalmaztunk. Az első (a) szerint összességében a vidéki és a fővárosi játékosok is elégedettek az edzőik szakmai felkészültségével és jónak tartják a közös munkát velük, illetve elégedettek a saját tanulmányi eredményességükkel is. Az edzők a játékosok szerint odafigyelnek eredményeikre, ilyen téren nincs jelentős különbség a vidéki és a fővárosi fiatalok között. Többségükben úgy látják, hogy az edzőik leginkább verbálisan motiválják, jutalmazták és büntetik őket. A két akadémiacsoport között a problémák terén nincsenek nagy különbségek, valamilyen probléma esetén pedig legnagyobb arányban a szülőkhöz fordulnak a vidéki és a fővárosi akadémisták is, az edzők ilyen tekintetben nem népszerűek a játékosok körében. A vidéki és fővárosi akadémisták szabadidejükben legszívesebben a barátaikkal vannak – részben nyert igazolást.

Láthattuk ugyanis az eredmények között, hogy a vidéki és a fővárosi akadémisták igen magas arányban (97 %) elégedettek az edzőik szakmai felkészültségével, s 56 %-ban nagyon jónak érzik a közös munkát velük. A fővárosi és vidéki akadémisták között nincs szignifikáns különbség ebben a tekintetben. A tanulmányi eredményességgel összefüggésben azonban azt tapasztalhattuk, hogy a vidéki és a fővárosi akadémisták között szignifikáns ($p=0,007$) a különbség, jól láthatóan a vidéki akadémisták sokkal jobban érzik magukat a tanulmányi eredményességüket illetően, mint a fővárosiak. Az edzők a játékosok tanulmányi eredményességre való odafigyelése esetében szintén szignifikáns ($p=0,000$) a különbség a két csoport növendékei között, a fővárosiak sokkal elégedetlenebbek edzőikkel ezen a téren. Az edzők a játékosok szerint leginkább szóban motiválják (96 %) és jutalmazták (89 %) őket, itt nem találtunk jelentős különbséget a két csoport akadémistái között, a büntetés terén viszont igen: látható ugyanis, hogy a vidéki és fővárosi akadémisták között szignifikáns különbség van a büntetés alkalmazott

módszerei között, a szóbeli ($p=0,005$), a plusz edzésmunka ($0,002$) és a hazajárás megtagadásának ($p=0,014$) alkalmazásának esetében is a fővárosi, míg a kimenő elvonása ($p=0,000$) kapcsán a vidéki akadémisták javára.

Eredményeink alapján inkább a fővárosi fiatalokat terhelnek problémák, szignifikáns ($p=0,000$) a különbség a vidékiek válaszához képest. Ugyanígy szignifikáns különbség van még a honvágy ($p=0,001$) és a túlterheltség, fáradtság ($p=0,025$) esetében a fővárosi akadémisták javára. A hipotézisünk igazolódott abban a tekintetben, hogy a játékosok probléma esetén a szülőkhöz fordulnak a legnagyobb arányban (80 %), a fővárosi és a vidéki akadémisták között pedig az edzőkhöz való fordulás kapcsán van szignifikáns különbség ($p=0,019$), hiszen míg a fővárosi akadémisták 20 %-a, addig a vidékiek csupán 12 %-a vár segítséget ilyenkor. Összességében az edzők a harmadik helyre kerültek a játékosok által ebben a tekintetben, hiszen a játékosok csupán 16 %-a jelölte be őket. Mind a vidéki mind pedig a fővárosi fiatalok leggyakrabban a

barátokkal töltik a szabadidejüket (31 és 25 %), a szabadidő-eltöltési szokásokban pedig szignifikáns ($p=0,050$) különbség mutatkozik a két csoport akadémistái között.

A hipotézishez tartozó második (b) feltevésünk szerint az edzők álláspontja alapján noha tehetségesek a mai futballisták, ugyanakkor a szakemberek a játékosok motivációjával kapcsolatban éreznek leginkább különbségeket és hiányosságokat. A szakemberek szerint az akadémisták nem mindig csak saját döntésük alapján kerülnek az egyes utánpótlásbázisokra, hanem szüleik is gyakran befolyásolhatják ezt. Az edzők szerint a játékosaik gyakran keresik őket magánéleti problémákkal, ha pedig ők szorulnak segítségre, akkor az oktatási-és szociális részleghez fordulhatnak támogatásért – szintén részben igazolódott.

Az edzők elmondásai alapján tehetségesek ugyan a mai fiatalok, de a motivációval kapcsolatban már erős hiányosságokat éreznek a megkérdezettek. A szakemberek szerint a szülőknek nincs nagy ráhatásuk abban, hogy egy fiatal tehetség akadémistá lesz-e vagy

sem, szerintük ez többségében egyéni döntés alapján születik. Az edzők nem érzik túl közelinek a kapcsolatot a játékosaikkal, ha pedig problémával keresik fel őket, akkor is inkább a szakmai kérdések dominálnak a beszélgetések alatt. Az edzők probléma esetén az oktatási-és szociális részleghez fordulhatnak, így működik a formalizált kapcsolat köztük.

A negyedik hipotézisünket szintén két feltevésre bontottunk. Az első (a) feltevésünk szerint sem a vidéki, sem pedig a fővárosi akadémisták többségükben nem tervezik abbahagyni a futballt. Az iskolai végzettségek kapcsán a vidéki és a fővárosi akadémisták szerint is az érettségi megszerzésére minden esélyük megvan, de az egyetemi végzettség elérésére inkább a fővárosi akadémisták látnak nagyobb esélyt. A profi pályafutásra való esély megítélésében feltételezésünk szerint a fővárosiak jelentősen magabiztosabbak a vidékieknél, a jövőbeli klubváltás kapcsán pedig feltételezzük, hogy sem a vidékiek, sem pedig a fővárosiak nem tervezik, hogy másik akadémia csapatában játszanak a jövőben. A jövőbeli külföldi pályafutás kapcsán feltételezzük, hogy

az akadémisták majdnem mindegyike tervezi a külföldön való játékot, jelentős különbségek pedig nincsenek főváros-vidék tekintetében. Feltételezésünk szerint a külföldi pályafutás legjelentősebb okaként a vidéki és a fővárosi fiatalok is a magas keresetet jelölik meg válaszaikban – részben nyert igazolást.

Az általunk megkérdezett játékosok nagy arányban (97 %) nem tervezik a labdarúgás abbahagyását. Az iskolai végzettségek tekintetében a vidéki és fővárosi játékosok legkevésbé a szakmunkás végzettség megszerzésére látnak esélyt, az érettségi vizsga teljesítésére azonban nagy esélyt látnak mind a vidéki, mind pedig a fővárosi növendékek. Az egyetemi végzettség megszerzése kapcsán már sokkal kevesebb esélyt látnak a fiatalok, de előzetes feltevésünkkel ellentétben nincsenek jelentős különbségek ebben a tekintetben a vidéki és a fővárosi fiatalok között. A profi pályafutásra való esély megítélése kapcsán láthattuk, hogy a fővárosi akadémisták előzetes feltevésünkkel megegyezően sokkal magabiztosabbak a profi pályafutásukkal kapcsolatos jövőjükkel, hiszen a vizsgált budapesti

akadémiákban fejlődők közel fele (42 %) szerint minden esély megvan arra, hogy profivá váljanak a későbbiekben, míg 33 %-uk viszonylag nagy esélyt lát erre. A vidékiek már korántsem tűnnek ilyen magabiztosnak, mivel csupán 26 %-uk lát erre minden esélyt, 36 %-uk szerint pedig csak viszonylag van esély a profi pályafutás elérésére. A jövőbeli klubváltás esélye kapcsán előzetes feltevésünkkel megegyezően sem a vidéki, sem a fővárosi fiatalok többségükben nem váltanának akadémiát, ha tehetnék, a megvizsgáltak 30 %-a azonban igen, az okok között pedig a fiatalok közel 64 %-a a profi pályafutásra lépés nagyobb esélyét jelölte meg. Mindemellett a jobb infrastrukturális feltételek válasz kapcsán szignifikáns ($p=0,021$) a különbség a vidéki és fővárosi fiatalok között, így a vidékiek esetleges távozásának okaként ez a tényező is nagyban közre játszhat. Mindezeket erősíti, hogy a két legnépszerűbb lehetséges jövőbeli akadémia erős infrastrukturális bázissal rendelkezik. A jövőbeli külföldi pályafutás tekintetében előzetes feltevésünkkel megegyezően a megvizsgáltak majdnem teljes része (94

%-a) szeretne külföldön játszani a későbbiekben, a fővárosiak azonban szignifikánsan ($p=0,047$) többen tennék ezt meg, mint a vidéki társaik. Az okok kapcsán előzetes feltevésünkkel ellentétesen nem a magasabb keresetet jelölték meg a fiatalok legnagyobb arányban, hanem a szakmai fejlődést mind a vidéki és mind a fővárosi intézményekben (48-48 %).

A hipotézisünkhöz tartozó második (b) feltevésünk az edzők véleményéhez kapcsolódik: az edzők szerint a játékosok többségükben vágnak külföldre elsősorban a nagyobb anyagi kereset reményében, ugyanakkor szerintük gyakran túl korán és irreális célokat kitűzve mennek külföldre a fiatalok. Az edzők szerint a gyerekek mentalitása és motiváltsága nagyban függ attól, hogy milyen szülői háttér veszi őket körül, tehát mennyire támogatják a fiatalot a pályafutásában – igazolódott.

Az edzői interjúk elemzése alapján a fiatalok többsége vágyik külföldre elsősorban a magas kereset miatt, ugyanakkor a szakemberek véleménye szerint ez gyakran túl korán következik be a játékosok életében. Az edzők szerint a játékosok túl fiatalon és éretlenül kerülnek ki

külföldi bajnokságokba, miközben elsőként a magyar labdarúgásban kellene maradandót alkotniuk. Összességében az edzők nagy hiányosságokat vélnek felfedezni a magyar játékosok mentális képességeiben, szerintük ez az a faktor, amelyben a leginkább elmaradnak a külföldi akadémista társaiktól. Hozzátették, hogy szerintük ez nagyban múlik a szülői befolyáson is.

Összességében úgy érezzük, hogy disszertációnk elérte előzetesen kitűzött célját, hiszen sikerült átfogóan feltérképeznünk a labdarúgó akadémiák tehetséggondozó, elsősorban nevelés-és sporttudományi tevékenységét, eredményeinkkel rámutattunk azokra a problémákra, amelyek mindenképpen átgondolásra és újraértelmezésre szorulnak a működésben. A dolgozat újdonsága, hogy a komparatív szemléletű kutatás segítségével összehasonlítottuk a vidéki és fővárosi akadémiák tevékenységeit is, amely rámutat a két akadémiasoporra jellemző, tehetséggondozásra vonatkozó legfőbb azonosságokra és különbségekre. A kutatás eredményeinek átláthatóságának határt szab,

hogy az eredmények nem reprezentatívak, így nem általánosíthatók a teljes akadémista populációra levetítve.

Hivatkozott irodalom

- Barnat, Wojciech – Jastrzębski, Zbigniew – Konieczna, Anna – Radzimiński, Lukasz Jaskulska, Ewelina Bichowska, Marta (2011): Social, Educational and Sports Character of Football Academy in Malbork. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 3(4): 325-332.
- Bihari Ildikó (2019): A falvakban élő fiatalok jövőképe. *Metszetek* 8(3): 167-183.
- Bourke, Ann (2003): The Dream of Being a Professional Soccer Player: Insights on Career Development Options of Young Irish Players. *Journal of Sport & Social Issues*, 27(4): 399-419.
- Christensen, Matte K. (2009): “An Eye for Talent”: Talent identification and the “Practical Sense” of Top Level Soccer Coaches. *Sociology of Sport Journal* 26: 365-382.
- Clarke, Nicola J. – Harwood, Chris G. (2014): Parenting Experiences in Elite Youth Football: A Phenomenological Study. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(5): 528-537.
- Csáki István – Bognár József – Trzaskoma-Bicsérdy Gabriella – Zalai Dávid – Mór Ottó – Révész László – Géczi Gábor (2013): A sportágválasztás, a tehetséggondozás és az edző

- sportoló kapcsolat vizsgálata elit utánpótláskorú labdarúgók körében. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 14 (55): 9- 16.
- Fekete Mariann – Tibori Tímea (2016): Az ifjúság szabadidő-felhasználása a fogyasztói társadalomban. In: Nagy Ádám (szerk.): Margón kívül. Magyar Ifjúságkutatás 2016. Excenter Kutatóközpont: 258-283. Forrás: <http://mek.oszk.hu/18600/18654/18654.pdf> (Letöltés dátuma: 2020.03.10.)
- Harasztiné Sárosi I. (2002): A kommunikáció és jelentősége a sportoló és az edző kapcsolatában. In: Lénárt Ágota (ed.): *Téthelyzetben. Sportpszichológiáról edzőknek és versenyzőknek.* Budapest, Országos Sportegészségügyi Intézet. 59–64.
- Harwood, Chris – Drew, Asleigh – Knight, Camilla J. (2010): Parental stressors in professional youth football academies: a qualitative investigation of specialising stage parents. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 2(1): 39-55.
- Kovách Imre (2012): *A vidék az ezredfordulón. A jelenkori magyar vidéki társadalom szerkezeti és hatalmi változásai.* Argumentum, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont (Szociológiai Intézet), Budapest.
- Nesti, Mark – Sulley, Chris (2015): *Youth Development in Football: Lessons from the world's best academies.* 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN.
- Révész László – Bognár József – Csáki István Trzaskoma-Bicsérdy Gabriella (2013): Az edző

- sportoló kapcsolat vizsgálata az úszás sportágban.
Magyar Pedagógia 113(1): 53–72.
- Szabó Júlia – Hires-László Kornélia (2018): Régi és új kultúra. In: Székely Levente (szerk.): Magyar Fiatalok a Kárpát medencében. Magyar Ifjúság Kutatás 2016: 315-350.
- Tóth Péter – Dóczi Tamás (2017): Esélyegyenlőség vizsgálat utánpótláskorú labdarúgók körében. *Testnevelés, sport, tudomány*, 2(4): 31-44.
- Van Hoecke, Jo – Schoukens, Hugo – Isakowitz, Marcel – Bonarius, Ajoscha (2012): The classification and certification of youth academies in German professional football clubs. In: *Abstract book of the 3rd Conference on Science and Soccer*. 125.

Nyilvántartási szám: DEENK/375/2020.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Rábai Dávid
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10055185

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (1)

1. Fenyő, I., **Rábai, D.**: A sporttehetség-gondozás jogszabályi környezete: a sportakadémiák Magyarországon.
In: Értékteremtő testnevelés : tanulmányok a testnevelés és a sportolás szerepéről a Kárpát-medencei fiatalok életében. Szerk.: Kovács Klára, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 65-88, 2016. ISBN: 9789633185971

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (9)

2. **Rábai, D.**: Edző-játékos kapcsolat jellemzői a fővárosi és vidéki labdarúgó akadémiákon.
Magyar Sporttud. Szle. 84 (2), 12-20, 2020. ISSN: 1586-5428.
3. Fenyő, I., **Rábai, D.**: Labdarúgó akadémiák pedagógiai programjainak elemzése.
Neveléstudomány. 3 (3), 55-75, 2020. ISSN: 2063-9546.
DOI: <http://dx.doi.org/10.21549/NTNY.30.2020.3.4>
4. **Rábai, D.**: A Sándor Károly Labdarúgó Akadémia és a Debreceni Labdarúgó Akadémia megalakulásának összehasonlító vizsgálata.
Kult. Köz. 10 (2), 35-43, 2019. ISSN: 0133-2597.
DOI: <http://dx.doi.org/10.35402/kek.2019.2.4>
5. **Rábai, D.**: Labdarúgó akadémisták pedagógiai fókuszú, pilot jellegű kérdőíves vizsgálata.
Magyar Sporttud. Szle. 80 (3), 28-35, 2019. ISSN: 1586-5428.
6. **Rábai, D.**: Labdarúgó akadémisták rekrutációjának és elégedettségének vizsgálata a fővárosi és a vidéki akadémiák tükrében.
Iskolakultúra. 29 (10), 85-97, 2019. ISSN: 1215-5233.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/ISKKULT.2019.10.85>
7. **Rábai, D.**: A magyar labdarúgó akadémiai rendszer kialakulásának története és a Sándor Károly Labdarúgó Akadémia jelen gyakorlatának bemutatása.
Magy. Sporttud. Szle. 19 (74), 52-58, 2018. ISSN: 1586-5428.

8. **Rábai, D.:** A magyar sportpolitika legfőbb jellemzői, intézkedései 1945-től kezdődően a rendszerváltásig és napjainkig, különös tekintettel a labdarúgás sportágára.
Különleges Bánásmód. 4 (1), 19-33, 2018. EISSN: 2498-5368.
9. **Rábai, D.:** Lila-fehér mezben - egy fővárosi és egy vidéki labdarúgó akadémia neveléstudományi megközelítésű vizsgálata, összehasonlítása.
Iskolakultúra. 28 (3-4), 53-63, 2018. ISSN: 1215-5233.
10. **Rábai, D.:** Élet a labdarúgó akadémiákon: egy pilot kutatás eredményei.
Szakkoll. tanulm. (Hatvani István Szakkoll. DE TEK). 4, 70-85, 2016. ISSN: 2063-6059.

Időgen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

11. Fenyő, I., **Rábai, D.:** A General Overview of the Educational Programmes of the Hungarian Football Academies.
Centr. Eur. J. Educ. Res. 2 (2), 101-110, 2020. EISSN: 2677-0326.
DOI: <http://dx.doi.org/10.37441/CEJER/2020/2/2/7919>

Időgen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

12. Fenyő, I., **Rábai, D.:** Football academies and their legal environment in Hungary.
Educ. Appl. Didactics 1 (2), 30-55, 2017.

További közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (5)

13. Moravec, M., Nagy, Z., **Rábai, D.**, Szabó, D., Kovács, K.: Intézményi hatás a Kárpát-medencei felsőoktatási intézmények szabadidős sportprogramjaiban és versenysportjában.
In: Prevenció, intervenció és kompenzáció. Szerk.: Hideg Gabriella, Simándi Szilvia, Virág Irén, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 152-163, 2020, (Hera évkönyvek ; 7.) ISBN: 9789633188576
14. **Rábai, D.:** Közösségi tanulás és társadalmi innováció: Hajdúhadház esete.
In: Tanulás felnőttkorban : az élethosszig tartó tanulás esetei a hazai és nemzetközi gyakorlatban. Szerk.: Márkus Edina, Máté-Szabó Barbara, Nullpont Kulturális Egyesület, Debrecen, 50-59, 2019. ISBN: 9786150052298
15. **Rábai, D.**, Borbély, S.: A testnevelők társadalmi megítélésének vizsgálata a mindennapos testnevelés bevezetését követően.
In: Sokszínű sporttudomány. Szerk.: Szmodis Márta, Szóts Gábor, Magyar Sporttudományi Társaság, Budapest, 224-241, 2016, (Magyar sporttudományi füzetek, ISSN 2062-9559 ; 14.) ISBN: 9786155187100

16. Kovács, K. E., Markos, V., **Rábai, D.**, Szűcs, T.: Az oktatási intézmény szerepe a családon belüli válságok kezelésében egy kvalitatív vizsgálat tükrében.
In: Ríport a családokról: A Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet kutatási. Szerk.: Földvári Mónika, Tomposné Hakkel Tünde, Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet; L'Harmattan, Budapest, 479-499, 2016, (Kapocs könyvek, ISSN 1589-4096 ; 15.) ISBN: 9789634141938
17. **Rábai, D.**: Sportolók nevelése, az edző játékos hatás működése a tenisz sportágban.
In: Oktatás és fenntarthatóság. Szerk.: Fehérvári Anikó, Juhász Erika, Kiss Virág Ágnes, Kozma Tamás, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, Debrecen, 527-539, 2016, (HERA évkönyvek, ISSN 2064-6755 ; 3) ISBN: 9789631255553

Idegen nyelvű, hazai könyvrészletek (1)

18. **Rábai, D.**: Community Learning and Social Innovation: the Case of Hajdúböszörmény.
In: Learning Communities and Social Innovations. Ed.: Edina Márkus, Tamás Kozma, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 105-115, 2019. ISBN: 9789633187852

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (4)

19. Kovács, K., Moravec, M., Nagy, Z., Szabó, D., **Rábai, D.**: Az intézményi hatás és modelljeinek vizsgálata közép-kelet-európai felsőoktatási intézmények sportjában.
Neveléstudomány. 3, 57-76, 2020. EISSN: 2063-9546.
DOI: <http://dx.doi.org/10.21549/NTNY.30.2020.3.4>
20. Kovács, K., **Rábai, D.**, Moravec, M.: How does institutional environment effects impact students' sporting habits in Central and Eastern Europe?
Hung. Educ. Res. J. 9 (1), 128-131, 2019. ISSN: 2062-9605.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/063.9.2019.1.13>
21. **Rábai, D.**: A sportolás jótékony hatásai a magyar-román határ menti régió hallgatói körében.
Iskolakultúra. 1, 136-138, 2016. ISSN: 1215-5233.
22. **Rábai, D.**, Tóth, D. A.: Tanuló város, tanuló régió: Sátoraljaújhely kistérségének bemutatása.
Educatio. 25 (2), 278-283, 2016. ISSN: 1216-3384.

Magyar nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

23. Kovács, K., Lenténé Puskás, A., Moravec, M., **Rábai, D.**, Bácsné Bába, É.: A sportolás intézményi különbségei hazai és határon túli kisebbségi magyar felsőoktatási intézményekben.
PedActa. 7 (2), 19-34, 2017. ISSN: 2248-3527.

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

24. Kovács, K., Lenténé Puskás, A., Moravec, M., **Rábai, D.**, Bácsné Bába, É.: Institutional Environment of Students' Sports Activities in Central Europe.
Hung. Educ. Res. J. 8 (2), 50-68, 2018. ISSN: 2062-9605.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14413/HERJ/8/2/5>

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

25. Kovács, K., Moravec, M., Nagy, Z., **Rábai, D.**, Szabó, D.: The Institutional Effect on Leisure Time- and Competitive Sports at the Higher Education Colleges and Universities in the Carpathian Basina.
Baltic J. Health Phys. Activ. 12 (Spec.), 1-19, 2020. ISSN: 2080-1297.
DOI: <http://dx.doi.org/10.29359/BJHPA.12.Spec.Iss1.06>

Egyéb folyóiratközlemények (2)

26. **Rábai, D.**: A Bajkó Mátyás Emlékkonferenciáról.
Új pedagóg. szle. 1-2., 132-134, 2017. ISSN: 1215-1807.
27. **Rábai, D.**: A magyar testnevelés tantervméletének történelme és jelene.
Fejlesztő Pedagóg. 27 (4-6), 100-103, 2016. ISSN: 0866-2495.

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (6)

28. Moravec, M., Nagy, Z., **Rábai, D.**, Szabó, D., Kovács, K.: Kárpát-medencei felsőoktatási intézmények sportkoncepcióinak összehasonlító elemzése.
Magyar Sporttud. Szle. 85 (3), 71-72, 2020. ISSN: 1586-5428.
29. **Rábai, D.**: A sportolás fizikai környezetének megjelenési formái Kárpát-medencei felsőoktatási intézményekben.
In: 19. Országos Neveléstudományi Konferencia. Szerk.: Varga Aranka, Andi Helga, Molnár-Kovács Zsófia, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs, 76, 2019. ISBN: 9789634294733
30. Moravec, M., **Rábai, D.**, Kovács, K., Bácsné Bába, É., Lenténé Puskás, A.: A sportolási szokások intézményi háttere hazai és határon túli kisebbségi magyar egyetemeken/főiskolákon.
Magy. Sporttud. Szle. 19 (75), 66-67, 2018. ISSN: 1586-5428.
31. **Rábai, D.**, Oláh, D., Bognár, J.: Akadémista labdarúgók utánkövetéses vizsgálata.
In: XVII. Országos Neveléstudományi Konferencia. Szerk.: Kerülő Judit, Jenei Teréz Gyarmati Imre, MTA Pedagógiai Bizottság, Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza, 493, 2017.
ISBN: 9789635088638

32. Tóth, D. A., **Rábai, D.**: A Sátoraljaújhelyi és a Hajdúhadházi járásek tanulási szempontú megközelítése.
In: Innováció, kutatás, pedagógusok / kiadja: Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete, Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete, Budapest, 224, 2017. ISBN: 9786155657023
33. Borbély, S., **Rábai, D.**: Valóban alacsony a pedagógusok (kiemelten a testnevelők) társadalmi megítélése?
Magyar Sporttud. Szle. 66 (2), 26, 2016. ISSN: 1586-5428.

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudománymetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2020.12.21.

